

Sylne poselstwo na nowe lěto 2021

Jezus Chrystus je wčera a džensa a tónsamy tež hač do wěčnosće.

List na Hebrejskich 13,8

Jako so před lětom nowe lěto započea, su wěsće mnozy mjez nami wo tym rozmyslowali, što drje tele nowe lěto přinjese. Někotři běchu optimistiscy, zo budže wšitko w porjadu. Druzy pak běchu najskerje trochu skeptiscy, dokelž wědzachu wo dosć problemach na swěće. Nichtó pak mjez nami njeby móht sej předstajić, kak je so potom tele lěto 2020 woprawdže skónčiło. Džensa njemóžu na příklad nimale ničo z pomjatka wo lěće 2010 powědać. Bych dyrbał w starej protyce z tuteho lěta za tym pohladać, što tehdy bě.

Minjene lěto cyle wěsće nichtó njezabudže, wone je naše žiwjenje dospołnje změniło. Mnozy mjeńši předewzaćeljo a džěto-přijimarjo su swoju powołansku eksistencu zhubili. Druzy su čěžku chorosć přećerpjeli. Dalši pak su lubeho přiwuzneho zhubili. Tež jako křescenjo dyrbjachmy so z twjerdymi cezurami wotnamakać: jutry bjez zjawnych kemšow a bjez křižerjow a na kóncu adwentny a hodowny čas nimale bjez našich lubych kěrlušow. Kajke to lěto! Ale někak smy z Bohom tola přez tute čěžke měsacy přešli.

Nětko započnje so nowe lěto. Što wone nam přinjese? Kajke budu měsacy, kotraž před nami leža? Žedźimy za normalitu a za zaso lěpšimi dnjemi. Mamy jako křescenjo dobre prawo, zo so tež wo to modlimy. We wokomiku pak je runje tak wažne, zo mamy krutu dowěru, zo Bóh nas dale wjedže.

„Jezus Chrystus je wčera a džensa a tónsamy tež hač do wěčnosće.“ Je to hrono z biblije za Nowe lěto a po mojim měnjenju je tute hesło jara derje wuzwolene. Dokelž njeje to jenož někajke wuprajenje, ale woprawdžita proklamacija za cyle nowe lěto. Tak dyrbi to być: Jezus Chrystus njech steji nade wšitkim, štož přińdže.

Mamy wulke příklady – křescenjo, kotřiž su swój dónt z Božeje ruki přijimali, štož

kuli je přišlo – druhdy zrudny a čěžki čas, hustodosć pak tež čas poľny wjesela a rjanosće.

Jedyn z tajkich příkladow je japoštoł Pawoł. Poslednje lěta swjeho žiwjenja sedžeše njewinowaty stajnje w jatbje – najprjedy w Israelu a na kóncu w stolicy imperija w Romje. A što pisa swjaty Pawoł w tajkim čěžkim času z jastwa? „Ja móžu poniženy być a móžu wysoki być; sym na wšo a štožkuli zwučeny: woboje, móžu syty być a hlód tradać, woboje, móžu wjace hač dosć měć a nuzu ćerpjeć; móžu wšitko přez teho, kiž mje posylja – Chrystus.“

Žana pokazka na zrudobu abo zadwělowanje! Hačrunjež běše w položěnj, kotraž njeby chcył nichtó wot nas dožiwić. „Sym so wulce zwjeselił w Knjezu“,

wón optimistisce pisa. Zwotkel tuta nadži- ja? Zwotkel tajka dowěra? Japoštoł Pawoł je sej wěsty, zo na kóncu dóńdže do Božeho kralestwa, do wěčneho žiwjenja. Što móža jemu hižo romscy wojacy načinić? Kak bych móhli hlód abo chorosć abo někajke druge ćerpjenja jeho do zadwělowanja přinjesć?

Njewěmy, što so w přichodnych měsacach stanje. Jedna wěc pak je wěsta: Bóh, naš Knjez, džerži naše žiwjenje w swojimaj rukomaj – nětko a cyle lěto 2021.

Kóždemu z nas to pomha a dawa nadžiju a wjeselo, hdyž wozjewjamy tajke sylne a krute poselstwo z lista na Hebrejskich nad tutym nowym lětom: Jezus Chrystus je wčera a džensa a tónsamy tež hač do wěčnosće. **Krystof Rummel**

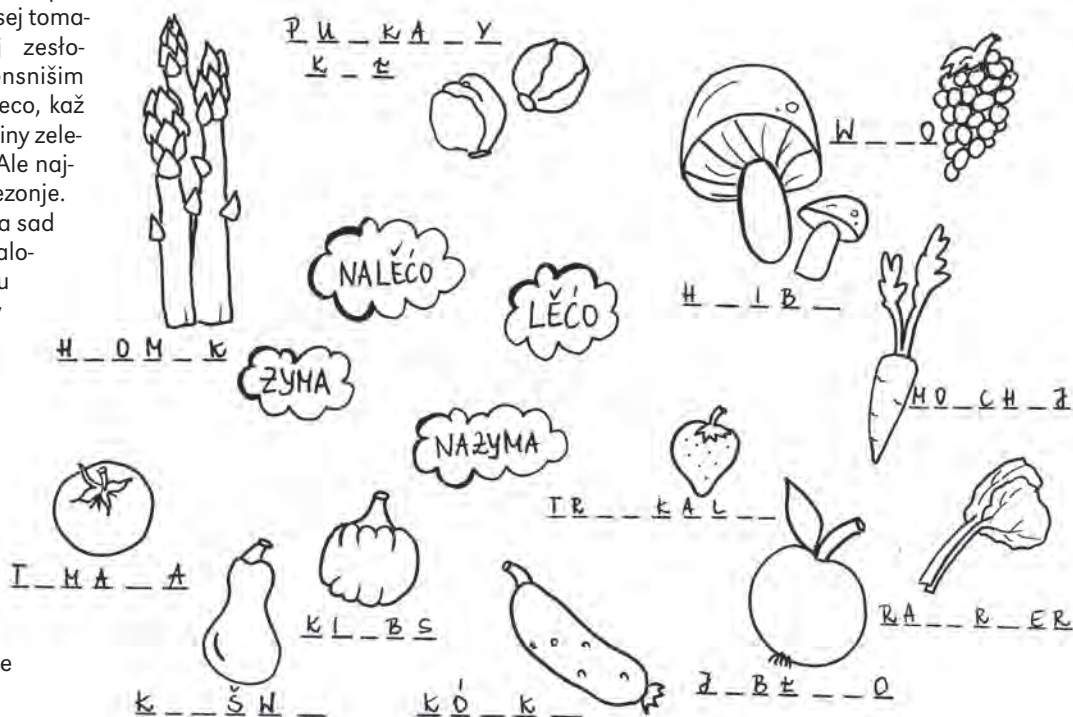
Lube džěci, k hodam warimy hromak a malenowy kompót a k jutram damy sej tomatowu solotej zesłodźec. W džensnišim času móžemy kóždy čas a přeco, kaž so nam chce, wšě móžne družiny zeleniny a sada w kupnicy kupić. Ale najlěpje wone słodža w prawej sezonje. Tak zrawja domjaca zelenina a sad w druhich měsacach hač w dalokich cuzych krajach. W nalěcu móžemy stódný rabarberowy tykanc pjec. Abo nětko w zymje warju husto pupkaty abo čerwjeny kał z běrnami. Bóh dari nam w kóždym počasu hinaše płody. Mamy přeco zaso rjanu příčinu so na počasu wjeselić a sej zraće domjace žiwidła zesłodźec dać.

Džensa sym wam małke hódančko sobu přinjesła. Spóznaješ, kotre žiwidło je w kotrym počasu zraće?

Wjele wjesela při tym přeje waša

Maria Wirtheč

Žiwidła w kóždym počasu

Rys.: Maria Wirtheč

Přirjadujće zeleninu a płody počasam, wumolujće je a wupjelńće falowace pismiki!

Žohnowane a strowe nowe lěto 2021

preje wšitkim čitarjam,
dopisowarjam
a dobroćelam
časopisa ewangelskich Serbow
redaktorka Pomhaj Bóh

Wosebite zarjadowanja w lěće 2021

- 08.–11.04. wot pjatka do njedźele
Serbski ewangelski kónc tydženja
w Hainewalde
- 19./20.06. sobotu a njedźelu
75. serbski ewangelski cyrkwinski
dzeń w delnjotužiskim Mósće
- 09.10. sobota
14.00 džěłarnička Bjesadow w Rakecach
31.10. reformaciski swjeden
14.00 hłowna zhromadźizna Serbskeho
ewangelskeho towarstwa

Termin dworoweho swjedenja w Hrubjelčicach njeje hišće wěsty.

Hač so planowane zarjadowanja w swójim času wotměć móža, wotwisuje wot dalšeho wuwica pandemije. Tež Pomhaj Bóh budže čitarjow wo aktualnych předewzacach informować.

Hłowna hromadźizna přesunjena

Stajnje kónc januara wotměje so hłowna zhromadźizna Serbskeho wosadneho zwjazka. Njewěstosće koronapandemije dla su tuchwilu wulke. Tuž je so předsydstwo rozsudziło, za 30. januara 2021 předwidžanu zhromadźiznu přesunyc. Nowy termin so sčasom wozjewi a potom so tež přeprošenja wupósćelu.

Nowa antologija serbskeje prozy

Zabawnu lekturu za měrne hodžinki w zymskim času je čitarkam a čitarjam LND ze swojej nowej antologiji serbskeje prozy „Susodža“ wobradziło. Wudawačelka Ingrid Juršikowa je za nju powědky 21 awtorkow a awtorow zestajiła. Titulna ilustracija je wot Iris Brankačkoweje, kiž je knihu wuhotowala. Awtorki a awtoro antologije su ludžom

„přez plót“ pohladali a wo nich na žortne abo chutne wašnje pisali. Wo bliskich susodach a wo daloko zdalonych, wšako je susodow wšudže na swěće. Powědaja wo zajimawych ludžoch a wo zetkanjach mjez

abo z nimi. W knize zastupjeni su Měrana Cušcyna, Jěwa-Marja Čornakec, Róža Domašcyna, Lubina Hajduk-Veljkovičowa, Marja Krawcec, Lydija Mačijowa, Měrka Mětowa, Marja Młynkowa, Sylwija Šěnowa, Dorothea Sołćina, Jurij Brězan, Beno Budar, Benedikt Dyrlich, Pětr Džisławk, Dušan Hajduk-Veljkovič, Jurij Koch, Křesćan Krawc, Jan

Lajnert, Kito Lorenc, Alfons Wićaz a Jan Warnar. **LND**

Susodža, Antologija serbskeje prozy, wudata Ingrid Juršikowa, titulna ilustracija: Iris Brankačkowa, 212 s., kruta wjazba, 978-3-7420-2637-8, 19,90 €

Nowe lěto w serbskich přisłowach

Nowe lěto – nowe njezbože a zbože.

Nowe lěto – nowa boža miłosć.

Nowe lěto sej nowu pokutu žada.

Nowe lěto staroh luboh Boha trjeba.

„Z tym serbskim zwjazam domiznu a dobre kajkosće“

Rozmołwa z Friedhardom Krawcom ze Swóncy

Knježe Krawco, njedawno je so Wam spožičilo Čestne znamješko Domowiny. Što Wam tute wuznamjenjenje woznamjenja?

Tute wuznamjenjenje je za mnje „mały Oscar“, tuž předewšëm česć. Samo so wě je tež pozbudjenje, dokelž tuchwilu njejsym hišće kmamy, w serbskej rěči rozhlósowy interview dać. Bjez prócowanja mojeho nanowskeho přečela w Bukecach njebych tak daleko přišo.

Před pjeć lětami Waše mjeno w Serbach njeje hišće nihtó znať. Tehdy sće był Herr Schneider, džensa sće knjez Krawc. Kak je k tutej změnje dóšlo?

Běše to kaž nawróť ke korjenjam a zjawne wuznaće! Hdyž bě so moje žiwjenje dospołnje změniło, móžach přeni raz, bjez toho zo mje emocije přemóchu, wo smjerći swojeje žony rěčeć: „wona je mi wumřěła“. Słowa běchu wupožčene wot serbskeho spěwa wo maćerce, kotrež bě džowka zemřěła. Wjele druhich přičinow bych hišće naličić móht, zo sym jara rady knjez Krawc. Spočatnje běše to trochu džiwne. Moja mać so džywaše. Wona bě sotrowča wučerka a ludoweho spisowacela Richarda Zahrodnika, njeje pak serbsce nawuknyła, dokelž jeje nan nochcyše, zo so w swójbje serbsce rěči.

Kajke maće serbske swójbne korjenje?

W džěcatstwjje na burskim kuble w Krapowje dóstach maće nastorki, kotrež ženje njezabych. Wowka měješe Serbsku protyku, naše kóčki rěkachu přeco Minka, tamnym zwěrjatam rjeknychmy „ćipl, hunčl“ a stary susod njeđžeše „in Rente“, ale „auf den wuměnk“. Wšitko tčeše hluboko we mni a wubuchny, hdyž mějach hłowu zaso swobodnu. To bě kaž ze serbskej bibliju, kiž ležeše pozabyta na našej łubi doma, a ma nětko čestne městno w mojej wutrobie.

Hdže sće serbsce wuknyť?

Wobdžělach so na Witaj-kursu za młodych staršich z wučerku Marju Döringowej z Budyšina. Běch tam „starobny prezident“. Nimo teho běch dwójce hromadže z młodymi ludźimi ze wšelakich krajow na lětnim kursu serbsčiny, kiž bě Serbski institut wuhotowať. To běše jara rjenje.

Bydliće w Swóncy pola Lubija, w kónčinje, kiž je dospołnje přeněmčena. Hdže móžeće swoju serbsčinu scyła nałožować?

To trjechi, samotarju w serbskej diasporje! Nakupowanska cedlka, napisy na wěcach w mróžaku, „To do“-lisćina, Serbski rozhłós, Wuhladko, Serbske Nowiny, Pomhaj

Friedhard Krawc

Foto: Měrcin Wirth

Bóh, składnostnje Katolski Posoť, maska w słowjanskich barbach – je wjele móžnosćow rěč nałožować abo na nju skedźbnić. Cuza žona mje při kasy narěča: „Das kann ich lesen!“ a praji při wopušćenja wobchoda přečelnje „Božemje“. Druhdy mediteruju k hudźbje Kocora.

Kak Waša swójbna k Wašemu serbskemu angažementej steji?

Moja žona je wumřěła, tuž sym wudowc. Mam džěsci, bydlu z džowku a jeje swójbnu pod jednej třěchu a mam štyri wnučki. Džěsci a wnučki wědža, zo maja serbske korjenje, nimaja pak žane ambicije so někak ze serbsčinu zaběrać abo ju samo wuknyć. Moja swójbna pak sej moje serbske prócowanja waži.

Što Wam serbstwo wosobinsce woznamjenja?

Z tym serbskim zwjazam domiznu a dobre kajkosće kaž sprawnosć, přečelnosć, wćipnosć napřečo cuzym, lubosćiwym wobchad, džakownosć a zwjazanosć z Božim słowom. Bychmy-li sej štwórtu kaznju bóle wažili, bychmy džensa wjac so wuznawacych Serbow byli.

To serbske njechowaće sam za sebe, ale njeseće je poľny elana do swojeje wokoliny. Wjeršk bě nazymu 2019 předstajenje Kocoroweho „Serbskeho rekwiema“ pod nawodom Lubijskeho kantora Kühne. Što Wam to woznamjenješe?

To bě za mnje serbska hwězdna hodžina. Najwjace spěwarkow a spěwarjow njeje do teho ženje serbsce spěwať. Bóh je požohnowať podawk w Ketličanskej cyrkwi. Chóram bě to wulke wjeselo.

Planujeće dalše serbske aktiwity w Lubijskich stronach?

Budu dale podpěrać knjeza kantora Kühne při organizaciji Kocorowych oratorijow. Wón planuje w nalěcu 2021 „Serbski rekwiem“ w Luborazu a 2022 we wothlósowanju ze SLA swětny oratorij „Podlěčo“ w Bukecach, a to zaso wšitke koncerty hromadže z chórom Budyšin. Noty za klawěr a techniku za livenatočenje sym hižo organizowať. Nadal budu spytać, kóžde lěto jednu serbsku akciju nastorčić. Na přikład w mojej kónčinje, w Ketlicach abo w Nosaćicach, serbski spěwny wječork, knižne čitanje abo zapřijeće serbskich mysłow do čitanskich kemšow. Mam tež sony: Bychmy móhli Ketličansku šulu na Šulski centrum „Korla Awgust Kocor“ přemjenować abo přebarbjeny serbski napis na łubi Nosaćanskeje cyrkwy wobnowić.

Kajki je wothlós na Waše serbske prócowanja?

Wothlós pola Serbow kaž pola Němcow je dobry. Rozsudny je mój přikład – nic „džiče wojować“, ale „pójće wojować!“ „Serbski rekwiem“ w Ketlicach hnuješe mnohich k sylzam a čitanju z Richarda Zahrodnikowych dopomnjenkow „Z mojeho žiwjenja“ na farje wunjese wjac kolekty hač přerězna bohoslužba.

Hodži so Waše wuwice wot přeněmčeneho k so wuznawacemu Serbej přirunować ze změnu bibliskeho Saula na Pawoľa?

Skerje nic, wšako njejsym ženje křesćanow abo Serbow přescěhowať. Přiwšëm běch kaž Pawoľ oficěr a mějach tež moje „dožiwjenje před Damaskusom“ – sym džesac lěta dolho moju žonu doma hladať. Wona měješe njezbožo z awtom a je so čězko zraniła. Hač do jeje smjerće 2015 běše na wjacore wašnje čělnje a duchownje čězko zbrašena.

Łužica je poľna ludźi serbskeho roda, kiž rěč a kulturu svojich prjedownikow wjac njeznaja. Maće wy tajke wuwice, kaž sće je sam přešoť, tež pola druhich za móžne?

Myslu sej, zo by to w jednotliwych padach móžno było. Předewšëm w prócowanjach Witaj-centruma spóznaju pozitiwne wotpohlady. Ale zwotkel dyrbi tak wjele wučerjow přińć? Mamy wšak hižo nětko dosć problemow, farske a wučerske městna wobsadzić. A tak smy zaso při štwórtjej kazni.

Lubi čitarjo interviewa! Što myslíte wo namjeće, w Ketlicach serbske přečelske koło „Korla Awgust Kocor“ zaožić? Jedneho zajimca hižo mam – što by hišće sobu činiť?

Prašata so
Trudla Malinkowa

Mysle wo přiwzaću pakćikow

Ze zajimom sym mysle wo přiwzaću a wotpokazanju pakćikow w decemberskim čísle Pomhaj Bóh čitála a sym nitku trochu dale přadla.

We wjetšej chěži z wjacorymi bydlenjemi widžach wot staršeje wosoby z ruku napisanu tafličku; „Njepřiwozmu za svojich susodow žane pakćiki na doběrk.“ To je drje něchtó hubjene nazhonjenja měř, zo so wšitcy susodža skradžu na to spuštěja, zo je rentnar doma. Potajkim přenja myslička: Přiwzaće njesmě so jako samozrozumliwosc wobhladować, ale ma so trochu džakownosće pokazać.

Hdyž hišće w samsnej chěži bydlichmy, w kotrejž bě tež naš běrow, smy přijimarnja pošty za cyłu chěžu byli, dokež wšak bě praktisce přeco něchtó z nas tu. To su druhy někotre pakćiki nad so stali, wosebje za jednu rjanolinku nad nami. Što to wšo njepřichadžeše – wězo skazanki přez internet. Počas wukopa so wěrnosc: Młoda knjeni skazaše sej za swoje mnohe partije rjane šaty a sćeše je po jónkrótnym nošenju jako reklamaciju wróćo. Wšitko cyle legalnje! Potajkim druha myslička: Znjewužiwanje přiwzaća ma so začisnyć.

Kak je to nětk z pakćikami, kiž so nam pósłane? Přiwzamy je přeco rady? Štož wot pošty přińdže, we wulkej měrje drje haj, ale hewak w žiwjenju? Husćišo wšak bychmy přiwzaće radšo wotpokazali, ale naposledk to ničo njepomha. Na někajke wašnje će posylka tola dosćehnje. Potajkim třeca myslička: Je najlěpje, žane mocy za bjezmyslnje reklamacije nałožowac, ale wšo bjez skorženja přiwzać, štož přińdže. Skónčnje móžeš sej wšitke wěcy k lepšemu služić dać. Znajmjeńša móžeš to spytać. **EF**

Farar Hutter-Wolandt †

Po krótkej čezkej chorosći zemř 23. nowembra 2020 Berlinski farar Ulrich Hutter-Wolandt. Rodzeny 1955 w Kölnje, bě wón w Bonnje wotrostl. Dokež měješe swójbne korjenje w Šleskej, nastupi po přewróće farske městno w Ewangelskej cyrkwi šleskeje Hornjeje Łužicy. Bydlacy na farje w Dothej Boršči bě mjez druhim zamołwity za Hbjelšćansku wosadu. Tak swjećeše 9. oktobra 2005 hromadže ze Serbskim superintendentom Janom Malinkom dwurěčne kemše skladnostnje znowaposwjećnja wobnowjeného narowneho pomnika fararja a sobupřetožerja serbskeje biblije Mateja Jokiša w Hbjelsku. Naposledk bě Ulrich Hutter-Wolandt farar wosady swj. Trojcy w Berlinskim měščanskim džělu Charlottenburg-Wilmersdorf. Žarowanska swjatočnosć w tamnišej cyrkwi wotmě so 16. decembra 2020 pandemije dla jenož w małym kruhu. **T.M.**

Zjednoćenje Budyskich wosadow

Signety třoch dotal samostatnych Budyskich wosadow, wotlěwa naprawo: Pětrka, Michalska a Strowostudnjanska wosada

Dla spadowacych ličbow wosadnych bě wjednistwo Ewangelsko-lutherskeje cyrkwe Sakskeje proces zjednoćenja jednotlivych wosadow do wjetšich strukturow nastorčilo. Tuž tež předstejičerstwa třoch Budyskich wosadow wo tym rozmyslowachu. Po lěta trajacych zhromadnych wuradžowanjach so nětko dojednachu, zo so k 1. januarej 2021 wosada swj. Pětra w Budyšinje, wosada w měščanskim džělu Strowotna studnja a Michalska wosada zjednoća

do „Evangelisch-Lutherisches Kirchspiel Bautzen“. Serbske pomjenowanje tuteho konstrukta njeje so dotal wobkrućilo.

Serbske zajimy su w zjednoćenskim zrěčenju na třoch městnach zapisane: Nowy službny pječat ma dwurěčny być, Michalska wosada ma tež w přichodže zhromadne džělo ze Serbskim wosadnym zwjazkom na starosći a w přem zhromadnym předstejičerstwje ma być jedyn zastupjer Serbow. Po cyrkwinskih zakonjach wobzamkne při nowowólbach přeco aktualne předstejičerstwo wo zastawje noweho, štož potrjechi tež zastupjerja Serbow.

Jako Serbja so bojimy, zo so naše zajimy we wjetšich strukturach marginalizuja a na kóncu rozsudej wjetšiny podleža. Dyrbimy pak nowe wuwica w cyrkwi znjesć a so nadžijeć, zo změja tež w přichodže Serbja w Budyšinje swoje cyrkwinske srjedzišćo w Michalskej cyrkwi. **Měrcin Wirth**

Slepjanske džěćetko wužohnowane

Zhorjelska generalna superintendentka Theresa Rinecker wužohnowaše njedzělu přenjeho adwenta w Slepjanskej cyrkwi džěćetko a jeho přewodnicy.

Foto: Joachim Rjela

W tutych njewšědných časach drje je wšudžom wšitko tróšku hinak. Tak tež w Slepom na swjatočnych kemšach přenjeho adwenta, 29. nowembra 2020. Kemše z křćeńcu swjećeše Zhorjelska generalna superintendentka Theresa Rinecker. Po dostojnym serbsko-němskim powitanju přez předsydu wosadneje rady Kerstin Hanušowu sledowachu kemše z křćiznami. Po předowanju wužohnowa generalna superintendentka Slepjanske džěćetko po zwučenym wašnju w serbskej a němskej rěči. Bohužel pak njemóžeše džěćetko – pandemije dla – lětsa džěćići a dorosćenych po zwučenym wašnju z pomajkanjom a brě-

zowym prućikom žohnowac. Zwosta jenož dostojne trójne poklonjenje a zo wudžělšej přewodnicy džěćetka džěćom mału chłóšćenku.

Nažel njemóžachu tež spěwarjo a hudźbny skupiny Kólesko kemše lětsa sobu ze serbskimi kěrlušemi wobrubic, čehoždla bě serbski podžěl kemšow dosć snadny. Přiwšem pak ma so wšim sobuskutkowacym džakowac, zo běchu kemše docyła tak móžne. A runje lětsa wšak so nam přez to čím bóle wuwědomi, kotre wosebite herbstwo w Slepjanskej wosadze z našimi džěćetkami w adwentym času mamy.

Jadwiga Malinkowa

Knižna drohoćinka w Slepom wozjewjena

Pandemije dla je so cyle začichim w decembru 2020 dalša kniha towarstwa Kólesko w rjedže „Gładźarnica – Slěpjańska burska drasta“ wudała. Awtorka Elwira Hančo ze Slepoho wěnuje so w knize z jeje 412 (!) stronami Slepjanskej cyrkwinskej drasće we wšěch jeje wariantach po cyłym

cyrkwinskim lěće. Barbojte fota pokazuja jednotliwe drastowe džěle a wopisuja jich zešiće a dokładne woblecenje.

Kniha je jónkrótny swědk serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho žiwjenja, wšako pokazuje na wusku zwjazanosć mjez wěru a drastu, mjez cyrkwu a wšědnym žiwjenjom w serbskej holi. Wona je wuslědk lěta dołheho džěla awtorki, kiž je wšitke drasty a jeje přislušne džěle rešeršowała, zezběrała a zdžěla sama znowa zešića. Zastužba awtorki njeje potajkim jenož wudaće noweje knihi, ale tež wulki drastowy fundus, z kotrehož čerpa. Wěnowana je kniha w lěće 2020 zemřětemu Dieterej Reddej z Trjebina, kotryž je swoju wědu wo drastach a nałožkach awtorce sprosředkował. Jara dokładny a wobšěrný zawod do knihi a do Slepjanskeho cyrkwinskeho žiwjenja je bratr awtorki, Hartmut Hančo ze Slepoho, spisał. Fotografował je drastowe džěle a jich woblecenje Gerald Schön. Lektorat je přewzała Juliana Kaulfürstowa. Za wuhotowanje a sadžbu bě znowa Mirko Markowski z Noweho Města zamołwity.

Přeju awtorce a wudawaćelej a cyțemu towarstwu Kólesko, zo by kniha wulki wotlós žnjała. Směmy wćipni być na dalše zwjazki z ruki Slepjanskeje gladźarnicy!

Jadwiga Malinkowa

Pomocnica Serbskeho superintendenta

Wot nowembra 2020 je 37lětna Diana Pašcyna z Wotrowa nowa sobudželaćerka Serbskeho wosadneho zwjazka. Wona podpěruje Serbskeho superintendenta Krystofa Rummela při organizatoriskich nadawkach, organizuje terminy a přewozmje sekretariatne nadawki. Krajnocyrkwinski zarjad w Drježdźanach je namjetej Serbskeho wosadneho zwjazka přiřtosował a nowe džělnocasowe městno wutworil. Paralelnje je so džěłowy čas Serbskeho superintendenta skrótsil. **Marka Maćijowa**

Kemše ze superintendentom Rummelom w Michalskej

Na njedzeli druheho adwenta swječachu Serbja Michalskeje wosady a dalši hosćo k přenjemu razej serbske kemše zhromadnje ze Serbskim superintendentom Krystofom Rummelom. „Budźće sćerpliwi, přetož Knjezowy přichad je bliski“ bě tema jeho předowanja. Wosebjě w něćišim času, hdyž so naše žiwjenje tak jara wot koronapandemije wobwliwuje, je wutrajna sćerpliwosć we wšědnym žiwjenju pola wšitkich ludži a generacijow trěbna. Tak sedžeše tež 18 wosadnych z wulkim wotstawkom w Michalskej cyrkwi, kěrłuše z piščelow zaklinčachu, ale so njespěwachu. Zakónčacy kěrluš „Kak powitam ja tebe, mój Jezu najlubši“ pak smědžeše wosada sobu spěwać. Haj, čakamy njesćerpnje na to, zo móžemy zaso Bože služby po zwučenym wašnju swječić, tež zhromadnje z našim Serbskim superintendentom. **M. Wirth**

Boži narodk po awstralsku

Před swojim domom w awstralskim Tarringtonje (něhdy Hochkirch / Bukey) staj mandželskaj Betty a Colin Huf natwariloj hodownu scenu. K nowonarodženemu Jezus-džěčatku, kiž do pjeluškow zawite w prózdnjeńcy spinka, přichwataja za Awstralsku typiske zvěrjata kaž emu, kenguruh a koala. Betty Huf je předsydka serbskeho towarstwa Wendish Heritage Society Australia, jeje mandželski Colin je lutherski farar. Wobaj mataj serbskich prjedownikow, kiž su w 19. lěťstotku z narašićich Budyskich kónčin do Awstralskeje wupućowali.

Foto: Colin Huf

Hudźbne wobědžowanje „Kocor 2.0“

Pytamy tebe, džzensnišeho „Kocora“!

Jeli sej rady z melodijemi abo hudźbnymi sekwencami hraješ, słušeš snano do kruha serbskich hudźbotwórcow. Pytamy zajimcow, kotřiž stwóruja runja Korli Awgustej Kocorej nowu klasisku abo modernu hudźbu na teksty Handrija Zejlerja. Wot wumělskeho spěwa hač k serbskemu rapej je wšitko witane.

A tak najlěpje postupuješ:

- ♦ Wupytaj sej twórbu/y Handrija Zejlerja.
- ♦ Wobdžěłaj ju/je rytmisce a harmonisce a napiš noty.
- ♦ Wuzwol sej sam zestawu za hudźbnikow (za chór a/abo solista, za kapału a/abo orchester).

Swoj wudžětk „Kocor 2.0“ wotedaj prošu hač do 30. awgusta 2021 w Serbskim ludowym ansamblu.

Najlěpše twórby so mytuja a při wosebitej składnosći w jubilejnym lěće Kocora a Zejlerja předstaja. **SLA**

Jurij Brósk: Dopomnjenki na mlode léta (4)

Kak njesměrnje wjele džěła dobra mać z tajkej črjodu džěci měješe, móže jenož žona posudzować, kotraž je podobnje wjele džěci woahnyć měla. Při bjezkónčnym wobstaranju a džěle z nami džěćimi, z domjacnosću a ratarstwom naša droha mać často njewědžeše, kak wšitko zdokonjeć. Nimo teho so husto hišće wjele wopyta nawali.

Nimo mjenowanych su jenož hišće strowi a wjeseli wotrostli sotra 7. Ottilie, 8. Cölestine, 9. Selma, 10. bratr Klaus, 11. sotra Eugenie a 12. Hermine, Minka mjenowana.

Sir. 7,29: „Česć swojeho nana z cyłej wutrobu; a njezabudź, kak ćežko swojey maćeri był sy.“ Haj, džakownu wutrobu drje přeco mějach, ale kak mało sym so prócował, jimaj džak nic jenož wuprajic, ale tež ze skutkom wopokazać.

Pohlad na Budestecy z hory Mnišonca srjedź 19. lěttotka, mólbna njeznateho molerja

Repro: archiw PB

Džěćace džěła a wjesela

Mějachmy drje dosć swobody so zabawjeć na zahrodce a wonka, ale dyrbjachmy wot małosće sem tež drobne služby a džěła wukonjeć: po to a tamne dóńc, w lěcu jabłuka zběrać, w zahrodce plěć, při krjepjenju pomhać, šćěpki na łubju stareho domu nosyc, kruwy, husy a wowcy pasć atd. atd. Změrom sedžeć a wutrajnje džělać bě mojemu bratrej lóšo hać mi. Starše sotry dyrbjachu hižo zahe w domje a ratarstwje wjele pomhać.

Na zabawje a džěćacych wjeselach nam njepobrachowaše, wšako nas tež tamne džěci wopytowachu. Naš wšědny hrajkanski towarš bě syn kantora: Herman Rycer, kotryž nas k tójšto worakawstwam nawabi, na přikład kurić zwjadnjene łopjena w hlinjanych trubkach, pancać w haće, šćipać njezrałe plody atd., čehoždla nan a mać jeho husćišo wuhnaštaj.

Jara so wjeselachmy, hdyž móžeše nam hewak stajnje džěłaca mać hodžinku wěnować; tehurunja, hdyž so luby nan wječor swoju dołhu trubku pachajo z nami po slowčinowej aleji wuchodžowaše. Při tym powědaše nam něštožkuli ze zašłosće; wo nadpadže pola Bukec na přikład, zo su jemu stari burja hišće powědali, zo su dyrbjeli na kamjentne puće hnój nawozyć, zo njebychu Prusojo pola Bukec slyšeli ropot kanonow. Nan tehurunja powědaše, zo je so jemu powědało, kak je farar Marloth [Korla Bohalub Marloth, 1772–1833, předchadnik Handrija Bróska jako farar w Budestecach] po bitwje pola Budyšina so sadził z pola njeho zakwartěrowanymi oficěrami, zo přeni do Rašowa dojěcha, a zo je jako dobry jěchar tute wubědžowanje tež dobył. Wosebje mje zahori, štož

džišo wučer w Chanecach pola Hodžija] z namaj hinak njewobchadžeše hać z wjesnymi džěćimi. Hdyž dosć njekedžbowach, dóstach sej kaž druzy z kijom abo dyrbjach na hrošatkach klečeć. Mojemu lubemu bratrej, kiž bě měrniši a kedžbliwiši, so tole njestawaše.

Z wulkej radosću sej z jenak starymi hólcamy hrajkach a so z nimi zabawjach. Worachmy tójšto hłuposćow. Dokelž bě šula blisko Sprjewje, pancachmy husto w niškej wodže při brjoze, łójachmy ryby a raki a předewšěm so kupachmy. Tak nawuknychmy bjez wosebiteje wučby pluwac.

Dokelž bě swinjorězanje kaž swójbnj swjedžeń, njebě ćežko, za to džeń swobodny dóstać. Wučer to njetrjebaše wobžarować, dokelž dósta nazajtra něšto wot rězanja. Scyła dawaše so wšitkim, kiž z karančkom přińdžechu, dalokož dosahaše juška z jedneje hejdušnej kołbasku, hać jednorje prošachu abo stonachu: „Y, y, my smy přišli tudy k wam, maće wšak wy lubosc k nam ...“

Džěćace zabawy

Rjana farska zahroda bě za nas džěci hrajkanišćo, kajkež sej rjeńše přec njemóžachmy. Bě tam tež tójšto sadowcow, z kotrychž rady chłošćachmy wišnje, slowki, krušwy, jabłuka, dale jahody a štož hewak hišće bě pilna maćerna ruka na hrjadki wusyła a zwosadžala.

Z krušwow běchu nam muskatowe najlubše. Raz zalězech na jednu z tutech krušwinow, běch snadź sydom lět stary, a hdyž běch falu poľnu žoltych, zraľych krušwow našćipať, chcych je bratrej Božidarej pričisnyć. Jako krušwy z fale pušćich, so hižo kruće njedžeržach a padnych z wysokosće třoch metrov na zemju a wubich sej zuby; dalšeje škody njepocerpjach. Luby Bóh njebě jenož mje wobarnował, ale tež bratra, na kotrehož bych nimale padnył. Zo přidatnje k bolosćam njebych hišće puki dóstať, wupowědach podawk hakle pozdžišo maćeri.

Cyle zahe, drje hdyž chodžachmoj z bratrom w přenjeje čapce (z najzańšišeho džěćatstwa so dopominam, zo mój hólcaj čerwjenej pólskej čapce dóstachmoj, tajke drje běchu po pólskej rewoluciji 1830 powšitkownje moda), mějachmoj sej přiwućic, wšěch staršich ludźi strowic z postrowom a zejmwowanjom čapki, a hdyž k nam přińdžechu, tež z ruku. Tak nawuknychmoj hižo jako džěsći, ze wšěmi ludźimi, tež z prošerjemi, přecelnje wobchadžeć. Při tym dopominam so na wašnje, kiž so mi pozdžišo chětro džiwne zdaše.

Teksty wubrała a přeložila
Trudla Malinkowa
Pokročowanje slěduje

nan nam wo Lutheru powědaše, tak zo so z młodych lět hižo horjach za tuteho muža Božeho. Wulke bě wjesele, hdyž nan z nami hdys a hdys do Wurpsa (Wurbis) abo na Erntekranz jědžeše abo mać do Budyšina k džědej a ćetam.

Njezapomnite je mi tež wostało, kak nan mi něhdže pjeclětnemu dla lžě (zo bych šěsć pjenježkow za nakup karančka dóstať) wječor před do łoža hićom tak kruće zadk přeměri, zo móžach jenož na brjuše ležeć. To bě mi dobra wučba za přichod.

Wulke bě mjez nami džěćimi rozbudženje, hdyž wuhladachmy w Budestecach hdys a hdys kamela, wodžerja mjedwjedža, rejowaceho mjedwjedža, wopički abo podobne.

Do šule

Jutry 1839 abo 1840 zastupich zhromadnje z bratrom Božidarom do šule. Wučer Wujanc [Handrij Wujanc, 1814–1877, poz-

Hódna wustajeńca wo Bratstwje swjateho Bosćana

Nětko w koronowym času su wšitke muzeje zawrjene, tola njehladajo na to mějach w decembrje składnosć, sej serbsku wustajeńcu wobhladać. Wona bě w tachantskej cyrkwi w Budyšinje za katolskim wołtarjom natwarjena a ma so wot 12. meje w Serbskej cyrkwi w Kamjencu pokazać, pozdžišo pak tež swój puć do Pólskeje a Českeje nastupić. Tema wustajeńcy je 600lětnje wobstaće Bratstwa swjateho Bosćana w Chróścicach, kotraž so w léce 2020 hódnje wopominaše.

Po cyłej srjedźnej Europje založichu so w pózdнім srjedźowěku bratrowstwa, kotrychž zaměr běše spěchowanje cyrkwinškeho žiwjenja a dobročelskich skutkow. Husto běše sobustawstwo w bratrowstwach zwjazane z čestnym pohrjebom. W času móra založi so wjele bratrowstwow swj. Bosćana, wšako płačeše romski martrar Bosćan (Sebastian) jako pomocnik w strašnej chorosći móra. Jedne z mało džensa hišće wobstajacych bratrowstwow je Bratstwo swjateho Bosćana w Chróścicach, kotraž so po měnjenju fachowcow wokoło léta 1420 založi. 20. januara zańdženého léta, na wopomnjeniskim dnu Bosćana, swječeše syła wěriwych Božu mšu z biskopom Timmereversom składnostnje 600lětného založenja bratstwa. Tydźeń pozdžišo wotewri so w Chróścicach wustajeńca „Česćowanje hač do přitomnosće“.

Wustajeńca wobsteji z 24 zawalnych płachtow, kotraž so jendzelsce a němsce roll-up mjenuja. Na přenjeje płachće su na-

spomnjeni nošerjo předewzaća, awtorojo, fotografojo, wuhotowarjo, zhotowjerjo a pjenjezdawarjo. Sćěhujaja powšitkowne informacije wo wosobje Bosćana a wo mórowych epidemijach w srjedźowěku. Na dalšich płachtach předstaja so stawizny Chróśćanskeho bratstwa a jeho skutkowanje w přitomnosći na misioniskim a karitatiwnym polu. Dale su wšitke pomniki, wopomnišća a zwony předstajene, kotraž su swjatemu Bosćanej w Chróśćanskej wosa-dže wěnowane. Wone nastachu w času po Trěćilětněj wójnje hač do přitomnosće. Dale pokazuje so na zajimawy fakt, zo měješe bratstwo na Chróśćanskim kěrchowje južny džěl za swojich člonow rezerwowany. Najaktualniša je poslednja płachta, na kotraž předstaja jubilej bratstwa 20. januara 2020.

Wustajeńca je z wjele lubosću a prócu přiřadowana. Runje pola wustajeńcow ze zawalnymi płachtami ma so džiwac na wulki podžěl wobrazow, na jasne, krótkte teksty, na spodobne wuhotowanje „trěchi“ a „pincy“, potajkim tych městnow, na kotraž so jenož spěšnje a nimoducy hlada. Njeje tu móžno, wšěch na nastaću wustajeńcy wobdžělenych mjenowac, njeh je tu naspomnjeni jenož tón, w kotrymž widžu hłowneho iniciatora, organizatora a wustajneho fotografa: Jurja Špitanka ze Zejic, kiž je zdobom předsyda Towarstwa Cyrila a Metoda. Snadž namaka so tež móžnosć, material wustajeńcy wužiwać za zhotowjenje publikacije?

W léce 2001 je dr. Siegmund Musiat

Česćowanje swjateho Bosćana, škitarja před chorosćemi

wudać knihu wo serbskich towarstwach. W njej Bratstwo swjateho Bosćana zapisa-ne njeje, hačrunjež běše po wotpohledze a zestawje serbske cyrkwinške towarstwo. We wustajeńcy skedźbni so wuraznje na serbske wustawki bratstwa z léta 1782. Naše serbske cyrkwinške a kulturne stawizny su potajkim wo wjele bohatše hač dotal znate. Na ewangelskim boku je so w zańdženym času jako dodawk k Musiatowym slědženjam pokazało na Bratstwo serbskich duchownych, založene do léta 1660, na pohrjebnu kasu ewangelskich Serbow města Budyšina, skutkowacu wot 1780/81, a na wjacore serbske misioniske towarstwa, kotraž nastachu w přenjeje po-łojcy 19. lěttotka. Na skromny, ale tola wažny fakt so cyle připódlja na pjatej płachće pokaza, mjenujcy zo běchu tež žony člonki bratstwa. 1750 zemrěta Madlena Słodeńkowa bě po swědčenju Chróśćanskeje pohrjebneje knihy w bratstwje swjateho Bosćana byla a bě so tuž tež swjatočnje po wašnju bratstwa pochowała.

Při wobhladanju wustajeńcy bě mi do mysłow přišlo, zo nastachu bratrowstwa swjateho Bosćana w času, hdyž zachadžeše mór we Łužicy. Stotki a tysacy mrějachu na sćewki tehdyšeje pandemije. Bratrowstwa běchu wotmołwa wěriwych na wužadanja móroweho času, kiž wjedžeše k pohłubšemu nabožneje mysle, skrućenju zhromadneho žiwjenja a přewjedženju dostojnych pohrjebow. Džensa šeri so koronowy wirus po kraju. Kajku duchownu wotmołwu namaka přitomnosć?

Jan Malink

Loni w Chróścicach wotewrjena wustajeńca składnostnje 600lětného wobstaća Bratstwa swjateho Bosćana

Foće: Feliks Haza

Powěšće

Historiska chorhoj Delnjowujězdžanskeho towarstwa Zahrodka Foto: prywatne

Delni Wujězd. Lětsa chcedza w Delnim Wujězdze woswjećić stolětny jubilej wjesneho serbskeho towarstwa Zahrodka. Załožiło bě so wone 19. februara 1921 pod nawodom žiwnošćerja Korle Rjelki, po kotrymž pozdžišo muler Gusta Mertin předsydstwo přewza. Předewšěm Mertinowy prawnik Frank Knobloch prócuje so nětk wo wožiwjenje serbskosće w Delnim Wujězdze. Składnostnje jubileja chcedza wustajeńcu wo serbskim žiwjenju we wsy a wokolinje wuhotować. Za 26. februar je jubilejny swjedźeń planowany. Tež kurs za serbsku rěč chcedza zajimcam poskićić. Hač pak hodza so předezwaca pandemije dla zwoprawdźić, njeje hišće wěste.

Chróstawa. Kantor při najmjeńšich hišće zdžeržanych Silbermannowych pišćelach Sakskeje w Chróstawskej cyrkwi je nětko Hans Christian Martin. 34lětny, w Šwikawje rođzeny hudźbnik, nastupi 1. nowembra 2020 tamniše kantorske městno. Do teho skutkowaše tři lěta při domje w Naumburgu. W Chróstawje chce wobľubowane koncerty na nimale 300 lět starych Silbermannowych pišćelach dale wjesć.

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čišć: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiaražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaćić 8 eurow.

Budyšin. Njedzelu přernjeho adwenta zapokaza so nowe cyrkwinske předstejićerstwo Michałskeje wosady w Budyšinje, kotraž bě so na lětušich wólbach wuzwoliło. Dotalny zastupjer Serbow bě Měrćin Wirth, kotryž bě wot lěta 1984 člon předstejićerstwa a hižo k wólbam njenastupi. Na jeho městnje je so Mato Krygař wuzwolił.

Wojerecy. We wobľuku žiweho adwentneho kalendra w Janskej cyrkwi we Wojerecach wuhotowaše 9. decembra regionalna rěčnica Domowiny Sonja Hrjehorjowa krótki wječorny program. Wona předčita někotre powědky wo błudničkach, při čimž tež serbske wobroty wukładowaše. Po tym so člonajo serbskeje přirady města bliže z Janskej cyrkwi zeznajomichu, w kotrejž bě so přez lětotki Serbam Wojerowskeje wosady w jich maćeršćinje předdawało.

Budyšin. Pandemije dla dyrbbeše w decembru tradicionelna serbska adwentnička na Michałskej farje wupadnyć. Tež po wšěch Hornich Serbach znaty a wobľubowany adwentny koncert 1. serbskeje kultuneje brigady pod nawodom cyrkwinskohudźbnego direktora Friedemanna Böhme njemóžeše so samsneje přičiny dla přeni króć w svojich stawiznach wotměć.

Rakecy. Serbske kemše ze sup. n. w. Malinkom štwórteho adwenta swjećachu so w cyrkwi, nic kaž w zańdženych lětach w farskej bróžni. Tež tradicionelna bjesada po tym z kofejom a přikuskom dyrbbeše pandemije dla wupadnyć. Dokelž njemóžeše so hač na kónčny kěrľuš nič spěwać, přednjesechu džěči štučki adwentneho kěrľuša. Na pišćelach hraješe knjeni Schmiedelowa z Wjelečina kruchi adwentneje hudźby.

Zbožopřeća

Dnja 27. januara woswjećić knjeni **Marlena Wiesnerowa** w Barće swoje 80. narodny. Gratulujemy jubilarce wutrobne a přejemy jej bohate Bože žohnowanje.

Dary

W nowemburu je so darilo za Pomhaj Bóh 25 eurow a 12 eurow. Bóh žohnuj daraj a darićelow.

Spominamy

Před 150 lětami, 28. januara 1871, narodži so prawiznik **dr. Arnošt Herman** jako jenički syn kublerja we Wuricach pola Budyšina. Jako gymnaziasť w Budyšinje bě předsyda Societas Slavica Budissinensis. Jako student prawa w Lipsku zbudži serbski wotrjad towarstwa Sorabije k nowemu žiwjenju a bě hłowny starši serbskeho studentstwa. Wot 1896 hač do swojej smjerće 1940 skutkowaše jako rěčnik a notar w Budyšinje. Swoju kenjliju měješe najprjedy

na Bismarckowej 1 (džensa Dwórnišćowa 1), po Přernjej swětowej wójnje na Zahrodowej 2 (džensa Dr. Arnošt Mukowa 2). Z mandželskej a džowku bydleše na Jurjowej 15 (džensa Martin Hoopowa 15). Pódlu powołanja so tež w zjawnym a serbskim žiwjenju angažowaše. Wot 1906 bě člon Hornjołužiskeje towaršnosće wědomosćow w Zhorjelcu. 1912 wuzwolicu jeho za předsydu konserwatiwneje strony w Budyšinje, 1918 kandidowaše za kejšorstwowy sejm. Wot 1925 do 1934 bě předsyda Maćicy Serbskeje a wot 1925 do 1929 předsyda Serbskeje ludoweje rady. Wón zemřě 1940 w Zhorjelskim sanatoriju a bu na Budyskim Tuchorju pochowany. Tam jeho row hižo zdžeržany njeje. Jeho ródny dom we Wuricach č. 1 (džensa pusta ležownosć w křiwy Delnjeje dróhi) su wokoło 1990 spatorhali. T.M.

Přeprašujemy

- 01.01. Nowe lěto**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Rummel)
- 03.01. 2. njedzela po hodžoch**
14.30 ekumeniski nyšpor w cyrkwi Našeje lubeje Knjenje w Budyšinje (tachantski farar Scapan, sup. n. w. Malink)
- 10.01. 1. njedzela po Třoch kralach**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. n. w. Malink)
- 19.01. 2. njedzela po Třoch kralach**
08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. n. w. Malink)
- 24.01. 3. njedzela po Třoch kralach**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (fararka Malinkowa)
- 07.02. Sexagesimae**
10.15 kemše w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)